

Ustvarja vasari dan 1906.
Začetek leta je predstavljen na 5. in 6. decembra.
Vrednostne revijalke se prodajajo po 3. med (6. med) stotin
vseh obiskovnih v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Koper, Št. Petru, Šekani, Nebrdini, Šk. Luciji, Tolminu,
Ajdovščini, Postojni, Ilirski Brod, Solkanu itd.
Cene oglaševanja so razdeljena po vrstah (Grašč. 73. mm., vseko
1/2, mm); za ugovornike in občinske oglaševanje po 20 stot.;
za eksportne, zavodske, postanske, oglaševanje denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglaševanje tekmova do 5. vrst 5. 20. vseka na
daljnja vredna K. 2. Mali oglaševanje po 2. vrst. najmanj pa
po 10. stot. — Oglaševanje sprejemajo izseljenci oddelki uprave
oglaševanja. — Plačite se izvajajoče so upravi „Edinosti“.

Narodna zadržava
za vse isto 24. K. poleti 12. K. 3. mesecu 6. K. — Na
narodne brez dopolnilno narodne v upravu na oskrbo
Vsi dopisi naši so posiljajo na upravništvo. Nepravilno
pisma se ne sprejemajo in rekomendacije ne vredijo.
Narodna oglaševanje in reklamacija je posiljati na upravo.

URJEDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom)
izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GOŠINA. Lastnik
koncessije na imenu „Edinost“. — Narodna tiskarna koncessija
na imenu „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti 18. 18
Poštno-branilnički račun št. 841.652. — TELEFON štev. 1157.

Edinost

Razgledna politična društva „Edinost“ za Primorsko

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Polit. društvo „Edinost“ v Trstu
vabi na
javnji redni občni zbor
ki bo
v nedeljo dne 9. decembra t. l.
ob 10. uri predpoludne
v veliki dvorani
„NARODNEGA DOMA“ v Trstu
z naslednjim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika in pregledovalcev računov.
4. Volitev odbora, načelnikov in pregledovalcev računov.
5. Slučajnosti.

Nemška invazija na Primorskem.

(Dopis.)

Slednjič so se začeli tudi nekateri italijanski listi baviti z nemško invazijo, ki se vrati že leta in leta — sicer tih, skoraj nepozno, ali vendar sistematično in intenzivno, igurno. Počasi in neopazovan se usiljujejo in priseljujejo sem dolni nemške moči. Kolikokrat je pisala „Edinost“ o tej nevarnosti, opozarjala Italijane na rastočo in množečo se nevarnost ter jih spavala naj se zavedo te nevarnosti, dokler je še čas. Ali italijanski listi so bili gluhi in molčali so kakor grob. Morda pa so si italijanska gospoda domisljali da ta nevarnost preti le Slovencem, a njim Italijancem, ki imajo vsa sredstva obrame v rokah, da ne more kaj. Ako so si gospoda res tako predstavljali stvar, potem so si bržkone že zadovoljno meli roke, češ: naj nam le pomagajoti Nemci, da stremo te nesrečne Slovane.

Kratkovidneži, slepi, ki so si domisljali, da eni vodijo Nemce za nas in jih zlorabljajo v svoje, Slovanom sovražne namene, dejim je resnica — ravno nasprotina. Italijani so se puščali zlorabljati od Nemcov! In Italijani, ki so divjali proti nam, so faktično opravljali le nemško službo!

Nu, kakor rečeno, sedaj so se vendar — neier plašno in nedoločno, ali vendar — jeli pojavljati neki znaki, po katerih bi bilo sodočiti, da je vsaj v pametnejih in bistrejih glavah jelo nekaj svitati, da nemška nevarnost ne preti samo Slovencem, ampak (v nič manji meri) tudi Italijanom, da so torej pripravljali le svojo lastno pogubo, ko so se le vsled slepega sovražja do nas vezali z Nemci. Vsaj nekaj bistrejih glav med Italijani je začelo spregledavati, da po nemški invaziji gre tudi za njihovo kožo in izlasti za njihovo politično pozicijo v tej deželi. In res zadnji čas bi bil, da bi tudi Italijani videli, kar je vendar

na diani in jasno kakor beli dan, da Nemci le hlinijo prijateljstvo Italijanom, ker hočejo te slednje zlorabljati proti Slovnom. Nemci torej le varajo Italijane, tu v Trstu in — na Dunaju!

Mi Slovani pa bi jim bili radi iskreni in lojalni sosedje. Mi jim ne bi dali roke v pomirjenje z zavratno mislio, da jih že v danem trenotku primemo za vrat. Od naše strani ne bi nikdar pretila nikaka nevarnost ne italijanski narodnosti, ne italijanskemu jeziku. Istočasno naj se Italijani odpovedo enkrat nesrečni misli, da mi nima mo v teh deželah pravo domovinstva, naj se odpovedo enkrat misli, da so to njihovi kraji, in naj se spopriajznijo z realnim položajem stvari: da so ti kraji njihovi in — naši, da smo si tu obojni pridobili domovinstvo in da nam zato gre obojnim jednako pravo in jednaka sloboda!!

To tega spoznanja se Italijani morajo dokopati. Nemška invazija jih mora prisiliti v to. Začetki tega spoznanja so tudi res že tu, ali samo — začetki. Ali od začetkov med neodgovornimi posamičniki do pametne, dalekogledne praktične oticijelne politike je še dolga, dolga pot. Ne udajajmo se torej nikakin iluzijam in pripravljeni bomo na to, da mine še dolgo časa, predno vodilni oticijelni faktorji italijanske politike v našem Primorju spremene kurz v smislu spoznanja, da ubijajo nas Slovane ubijajo — tudi sebe.

Treba le čitati tržaški „Piccolo“, pa smo hitro na čistem, česa nam je tudi v bodoče pričakovati od voditeljev oticijelne politike Italijanov Primorja.

Kako nejasno, nebulozno in nedoločeno je n. pr. postopanje „Piccola“ vspriči nemške invazije potem šolstva. „Piccolo“ se je nedavno zadovoljil s konstatacijo koliko dajvlada troši za vzdrževanje nemških učnih zavodov na Primorskem. Ali do bcsede krepljega odpora in protesta se ni vspel. Jedino to ga je malce zaskrbelo, da je vlada odtegnula magistratu tistih par tisočev kronic za telovadnico! (Nu, da, pri „Piccolo“ je umevno tako — kupčijsko stališče. Op. ured.) Vse druge svote za vzdrževanje nemških zavodov ki presegajo stotisoč kron, je vzel to glavno italijansko glasilo naznanje brez vsakega komentarja in nje s pravo tržaško indolencijo. To je velekarakteristično za sedanjo italijansko politiko in voditelje: ker jim je ležeče, na tem da bi dobivali tisto vladno podporo, so pripravljeni prepustiti tisoče in tisoče od svojih italijanskih otrok nevarnostim nemške invazije! To je res prav po — židovsko! Kakor Judež, ki je za trideset srebrnjakov izdal svojega Mojsa!

Pri „Piccolo“ je seveda še nekaj drugačega, kar mu je na poti: misel na subvencijo, ki jo dobiva. Konstatujemo, da se od poklicanih strani še nikdar ni oporekalo ve-

jeval še vedno zmeden. Veste-li, po kaj sem šel domov? — Pojava na vrt.

Od kodi naj bi jaz vedela! je odgovorila ona, idoča za njim k vratcam vrt.

Rad bi se ženil — pak sem šel domov k materi, da se dogovorim in da pripravim vse potrebno.

— Vi se ženite? — je vskliknila Saša začujoča, a v isti hip tudi prestrašeno.

— No, da, nameravam. Ah — kaj bom tu govoril daleč na okoli — jaz vam ne znam govoriti in odkrivati ljubezni. Nisem imel časa, da bi se priučil temu. No — Saša — jaz bi želel, da boste vi moja žena!

— Jaz? — je vskliknila deklica še bolj začučeno in se je ustavila ravno pred senco jorgovana. — Jaz torej? — Zares? — in po vsem divnem obrazu je zasijal vzburjen, vesel in sramožljiv smešek. — Ali kako to? — je nadaljevala še vedno razburjena.

— No — jaz želim tako — torej, ako hočete, da povem: jaz vas ljubim! — Ali hočete tudi vi?

— Jaz? je zakrila glavico sramožljivo

stem, glasom katerih dobiva „Piccolo“ subvencijo od avstrijske vlade!! Zato se „Piccolo“ tako skrbno izogibuje komentiranju tistih stvari in se raje bavi s podžiganjem sovražja nasproti nam Slovanom. Brčas je zagotovljen, da mu radi tega avstrijske vlade ne odtegnejo subvencije!!

Tudi „Indipendent“ se je bavil z „nemško invazijo“, ali on se boji le — društva „Austria“. To ga bode v oči. Ali zopet ni imel niti toliko poguma, da bi bil naravnost rekel, kje da je sedež temu društvu, kje da tiči zajec, ki ga iščejo kakor da bi bili slepi. Je pač tudi pri „Indipendentu“ tako: boji se zamere!

Tako je! Obe italijanski glasili stikata le po stranskih okolnostih, ki spremljajo glavno zlo! Okolo tega samega pa se sučeta kakor maček okolo vrele kaše. Glavno zlo je: nemška invazija! To je tisto nevarno „društvo“ ki na tisoč slovenskih in italijanskih otrok odtuje v svojih zavodih. Ne društvo „Avstria“ — dragi „Indipendent“ — ampak zaščitniki tega društva je tisto nevarno „društvo“!! Z nergljanjem v „Indipendentu“ proti društvu „Austria“ ni nič storjenega, ampak italijanski državni poslanci naj začno enkrat energično nastopati v parlamentu na Dunaju proti sistematični nemški invaziji, naj se že ista vrši na uradniškem ali na šolskem polju! (Pride se.)

EKSPOZË

ministra unanjih stvari barona Aehrenthala
v proračunskem odseku avstrijske delegacije.

BUDIMPEŠTA 4. Proračunski odsek avstrijske delegacije je imel danes popoludne v navzočnosti ministra za vranje stvari barona Aehrenthala in poveljnika vojne mornarice grofa Montecuccoli sejo in je pričel razpravljanju o proračunu ministerstva za vranje stvari. Minister baron Aehrenthal je čital ekspozë v katerem je reklo med drugim: Avstro-Ogrska je z vsemi faktorji evropske politike v prijateljskem razmerju. Politika Avstro-Ogrske je politike doslednosti. Z Nemčijo nas veže tesno prijateljstvo, ki temelji na skupnosti velikih interesov. To tesno prijateljstvo ne tvori le bitstvenega poroštva miru, ki traja že nad 25 let, marveč isto koristi tudi evropskim državam ter bo tudi v bodoče ugodno vplivalo na evropske odnose. To potrjuje moj najnovješji razgovor z nemškim državnim kanceljem knezom Bülowom.

Z Italijo, drugim faktorjem trozvezje smo v prisrčnih in iskrenih odnosa. Ker ne obstajajo, objektivno sodeč, med monarhijo in Italijo nikaka nasprotstva interesov, sem osvedčen, da se ti dobrni odnosa ohranijo tudi v bodoče.

Izkreno prijateljstvo obstoji že več nego desetletje tudi med Avstro-Ogrsko in Rusijo. Trdno prepričan, da se v vseh velikih vpra-

šanjih strinjajo interesi monarhije in Rusije, bom tudi v bodoče gojil prijateljske zveze s to državo. Ko sem se nedavno poslovil v Petrogradu, sem zamogel konstatirati, da je tudi ruska vlada tega mnogja. Kakor sem posnel iz razgovora z russkim ministrom vnašnjih stvari, Izvolskim, bosta tudi v bodoče obe državi delali sporazumno na ohranjanju miru in zboljšanju položaja v evropski Turčiji.

Tudi s zapadnimi državami smo v najboljih odnosa. To velja toliko glede Anglije, kolikor glede Francije, in moja naloga bo, da tudi v bodoče obdržim te prijateljske razmere.

Od nekdaj že je ministerstvo za vranje stvari obračalo največjo pozornost odnosa v Turčiji. Težavno stališče turške vlade je Avstro-Ogrska vedno izvajala. Na drugi strani je monarhija povzdignila svoj glas, aki je bilo treba preprečiti pojavljajoče se nevarnosti in zapletljajo. Stojec na pravni podlagi berolinske pogodbe nismo mogli prezreti nevarnih odnosa, ki so se pojavili v nekaterih vilajetih evropske Turčije. Da se ti odnosi popravijo, sta Avstro-Ogrska in Rusija predlagale neke reforme, ki so bile dogovorjene na konferencah na Dunaju in v Mürzstegu. Rudeča knjiga podaja pojasnila o pogajanjih, ki so se tozadovno vršila med vladami. Reforme se deloma uvajajo, deloma se še le pripravljajo. Nedavno temu se je določilo makedonski proračun, po katerem se bodo dohodki teh pokrajin uporabljali za tamošnje potrebe, in v tem je videti velik napredok. Sedaj bo treba izvesti tudi tretjo točko mürzsteškega programa, to je zboljšanje pravosodja. Toda te reforme je možno uvajati le polagoma in previdno. Težave, s katerimi se ima boriti naše delovanje, so očividne. Mi potrebujemo podpore vseh velevlasti. Konečno oteža akcijo reform tudi strastna rivalita, ki je izbruhnila nad posamičnimi krščanskimi narodi na Balkanu, kar je uplivalo tudi na Makedonijo. Izlasti se je v zadnjih mesecih pojavila velika medsebojna ogorčenost, ki je dovedla tudi do nasilnosti. Sestavljenje band ni še, žal, ponehalo. V zadnjem času se je sicer nekoliko obrnilo na bolje. Glasom dobljenih poročil od civilnih agentov je prebilalstvo pričelo zaupovati reformni akciji ter se v svojih pritožbah obračati na civilne agente in na konzule, ki store, kar je v njih moči. Značilno je za razmere, da je v prvih vrstih začelo bolgarsko prebilalstvo umetati prizadevanja velevlasti. Grško in srbsko prebilalstvo se vede še vedno rezervirano.

Izrecno moram pripomniti, da sem prezel prijateljske razmere do Romunske. Do Bolgarije, Grške, Črnogore in Srbije gojimo, verni naši balkanski politiki, najprisrečneje simpatije in iskreno dobrohotnost. Moremo reči, da so naši politični odnosi do Srbije normalni, žal, da ni normalno naše gospodarsko razmerje.

— Za Boga! je vskliknila gospa Radička prestrašeno. V ta hip se je prikazal na vratih doktor s Sašo. Nista še nič vedela, ali Saša je instiktivno in z nežnostjo duše izpuštila doktorjevo roko.

— Kaj je? — je vprašal doktor skrbno, videči bolnika v nezavesti.

Gospa Radička mu je povedala, kaj se je zgodilo.

— Oh — kaj ste mu šli govoriti! On jo je ljubil — seveda, on jo je ljubil! — je kriknil doktor in pohitel k bolniku.

Saša je prebledel. Bilo je strašno hudo. Prvi korak do blaženstva ljubezni je bil zastrzti do dolga — dolgo senco.

In tista radoš, tista velika radoš, da ljubi, ki je malo poprej napolnjevala vso dušo, je moral sestojiti odstopiti mesto silni žalosti, sestoječi iz sočutja, iz dvoma — iz strahu za življeno bolnikovo. Le za en hip se je posrečilo doktorju, da je izobil na obedu brezbržen vesel smeh in da je obrnil misel od bednega Lazarja.

(Pride se.)

V tem pogledu stoejo stvari — o stvareh tizira povsem s Poljaki, toda se ne more zatreći vse ustanove in podjetja te stranke. iz prejšnjih časov poroča rjava knjiga, predpostaviti proti Nemčiji, ki ne dela proti veri, Vlada preganja tudi ustavno-demokratične delegacije — sedaj nastopno: Ko sem člene prve dume, ki niso podpisali viborškega nastopil službo, našel sem noto srbske vlade, je verski pouk namenjen samo otrokom, ki je prejel še moj prednik. O tej noti se umejo nemški jezik; potem pa zaključuje e dne 20. m. m. posvetovala carinska in Vatikan, da poljski spor ni več verski, mārtgovska konferenca. Na temelju sklepov te več da je to narodno vprašanje konference sem poslal našemu poslaniku v poljsko".

Beligrad navodila, kako naj na to noto odgovori. Mi zahtevamo od srbske vlade, naj natančno določi svoje prejšnje oblube, zahteva, ki ni le opravičena na temelju naše imeli pred seboj nov slučaj, ki glasno govor, tozadne dosedanje korespondence s srbsko faktičnim dispozicijam v Vatikanu, potem bi vladu, marveč tudi splošno opravičena, da slavne dobe prosvetljenih duhov Leon-Rambo Avstro-Ogrska s tem kompenzacijo za polla v umevanju dogodkov in preračunjevanju vsprem srbških agrarskih produktov. Srbija njihovih najverjetnejnih posledic.

ima sedaj priložnost, da uravna z monarhijo tudi svoje gospodarske odnosa.

Delegaciji je bila nadalje tudi predložena rudeča knjiga o mednarodni konferenci v Algecirasu. Maročansko vprašanje ni še zaključeno.

Konečno moram še nekoliko reči o ponenu, ki ga imajo eksportna stremljenja domače industrije. Od nekdaj so bila gospodarska stremljenja tesno zdržena s političnimi. V naših dneh prihaja ta zveza še bolj na dan. Naša krepko vzvela eksportna industrija je zavzela že v vseh delih zemlje povsem častno mesto. Od strani naših zastopstev v inozemstvu, diplomatskih misij, kakor so konzulati, se stori mnogo v podporo trgovine in orientacije naših strokovnjških krogov z ozirom na nova tržišča. Toda v tem oziru bo treba storiti še več. V to svrhu se bom bavil z načrtom glede reforme diplomatskega izpita. Hotel bi isto prikrojiti zahtevam moderne diplomatske službe v smislu, da se bo od diplomatskih kandidatov zahtevalo intenzivnejšega narodno-gospodarskega in večega jekovnega znanja.

BUDIMPEŠTA 4. Ekspozé ministra za vnanje stvari je bil vsprejet s povalo, nakar je referent markiz Bacquehem poročal o posamičnih točkah predloga ter isto priporočal v vsprem. Na to so govorili del. Tollinger, Sylvester in Oppenheimer. Konečno se je minister za vnanje stvari zahvalil za prijazen vsprem njegovih izjav ter je odgovoril na neke opazke predgovornikov. Del. Hrubi je reklo, da polaga veliko važnost na prijateljstvo Rusije, ne iz momentnih čutstev, kakor se splošno presoja trozvez, marveč radi velike važnosti v trgovinsko-političnem pogledu; stališče zastopnikov češkega naroda nasproti trozvezi je znano. Del. Kozlowski je govoril o izgonih avstro-ogrskih državljanov iz Nemčije in o šolskih razmerah v Poznanju. — Odsek je potem vsprejet proračun ministerstva za vnanje stvari. — Prihodnja seja jutri ob 10. uri predpoludne. Dnevnih red: Vojna mornarica in sklepni račun za 1904.

Pogajanja za sklep trgovinske pogodbe med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

"Neue Freie Presse" poroča: "Srbska vlada je v svoji zadnji noti izjavila, da je pripravljena izvršiti v Avstro-Ogrski naročbe za 26 milijonov frankov. V svojem odgovoru je Avstro-Ogrska zahtevala natančnejših podatkov. Srbija naj pove, katerim industrijam imajo ta naročila pripasti, ob enem pa naj tudi označi čas, ko se imajo izvršiti te naročbe. Domnevati si pa moremo — es ist auch zu vermuten — da so se tu (na Dunaju) zahtevale garancije od srbske vlade za faktično izpolnitve take oblube. Take garancije se zde toliko bolj potrebne, ker v programu posojila, ki ga je Srbija sklenila z Francosko, niso navedena nikaka naročila v Avstro-Ogrski. Da-lj pogajanja kmalu dovedejo do vspeha, je negotovo, ker tu se ne odrežejo garancijam in se privoljenja morejo menjavati le poteza za potezo."

Kakor se vidi je slog v "Neue Freie Presse" zelo zelo negotov in zaklavzuliran. Ker ni dvomiti, da je inspiriran od oficijskej strani, se v nas še bolj utrija utis, ki smo mu dali zadnje dni opetovanje izraza: utis, da z Dunnja pritiskajo, ker bi radi našli zlat most, preko katerega bi se rešili iz mučne situacije, v katero je spravil državo nesrečni Goluchowski — da pa se onim v Belegradu nič ne mudi!

Vatikan in poznanjski Poljaki.

Iz Rima poročajo od 3. t. m.: "Papež je vsprejet v poslovni avdijenci vratislavskega knezoškofa, kardinala Koppa, ki odpotuje v Berolin, da obvesti nemškega cesarja in državnega kancelarja Bülowa o vspehu svojih pogajanj z Vatikanom glede poljskega vprašanja. Vspeh je bil ta, da sv. Stolica simpa-

tizira povsem s Poljaki, toda se ne more postaviti proti Nemčiji, ki ne dela proti veri, Vlada preganja tudi ustavno-demokratične člene prve dume, ki niso podpisali viborškega proglaša.

Drobne politične vesti.

Oboroževanje Bolgarske.

Kakor javljajo iz Sofije, predloži bolgarsko vojno ministerstvo zbornici načrt zakona, v katerem bo zahtevalo 15 milijonov levov za topništvo.

Govorce o sestanku med cesarjem Viljelmom in kraljem Viktorjem Emanuelom. "Giornale d'Italia" poroča iz Berolina, da se cesar Viljem na spomlad zopet poda v Srednjezemsko morje, kjer bo s svojo jahto križaril. O tej priliki da se sestane z italijanskim kraljem v Neapolju.

Papež hoče na Monte Cassino? Iz Rima javljajo, da popravijo železniške gala-vozove, ki jih je dal napraviti pokojni papež Pij IX. in ki so od leta 1871 shranjeni v neki železniški delavnici v Florenci. To nenadno odredbo stavijo v zvezo s potovanjem papeževim. Papež hoče baje odpotovati v sloveči benediktinski samostan na Monte Cassino, da se oporavi.

Naseljevanje Japoncev v Ameriki. Iz New-Yorka poročajo od 3. t. m.: Kalifornski poslanec Hayes je zahteval, naj kongres povodom sedanjih pogajanj zaradi nove japonske pogodbe stavi klavzulo, po kateri bo Amerika pooblaščena, da lahko prepove naseljevanje Japoncev v Ameriko. Še le na osebno posredovanje predsednika Roosevelta je Hayes odstopil od tega nevarnega predloga. — Hayes pripada k antijaponski stranki, ki čimdalje bolj narašča in ki meni, da je vojna z Japonsko verjetna, ako ne neizogibna. Stranka nahaja podporo tudi v novinstvu.

Knez Ferdinand in misija Bolgarije. Iz Sofije javljajo od 3. t. m.: Knez Ferdinand je včeraj vsprejal deputacijo sobranja, ki mu je izročila adresni odgovor na prestolni govor. Knez je pozval poslance, naj napredujejo delovati za gospodarski napredok in utrjenje dežele, da bo narod mogel odzvati se svojim tradicijam, svojim idealom in svoji zgodovinski misiji.

Srbski poslanik Vuić. Iz Dušnega poročajo: Srbski poslanik Vuić je prosil srbsko vlado, naj ga iz zdravstvezih ozirov premesti na kako drugo mesto.

Zborni poveljnik FZM Sucovaty v Gradcu se poda, kakor javljajo iz Gradca, v pokoj.

Shod v Nišu proti avstrijski upravi v Bosni in Hercegovini. Iz Belega grada poročajo od 3. t. m.: Včeraj se je v Nišu vršil shod, ki je bil dobro obiskovan in ki je protestiral proti avstrijski upravi v Bosni in Hercegovini.

Domače vesti.

Odbor političnega društva "Edinost"

bo imel sejo v petek 7. t. m. ob 7. uri zvečer v pisarni dr. Gregorina. Gg. odborniki in namestniki so naprošeni, da se gotovo udeležijo.

Pogreb mons. Zamliča. Iz Volovske poročajo:

Pogreb župnika mons. Vinka Zamliča minole sobote je bil ogromen. Pogreb je vodil mons. Peter Flego ob asistenci kanonikov dra. Kukaniča, Poliča, Marušića z Reke in dra. Volariča iz Krka in drugih duhovnikov.

Pogreba so se udeležile vse oblastnije, načelu jim okrajni glavar baron Schmid-Zabierow, tudi kakor zastopnik gosp. namestnika princa Hohenlohe, občinski zastop volovsko-čopatiški, načelu jim župan dr. Stanger, potem župan kastavski Jelušić, deputacije občinskih zastopov iz Lovrane, Veprinca in Moščenic, nadalje mestne šole in ogromna množica naroda. Pogrebeni govor je imel kastavski župnik in dekan Anton Ellner. Govor je bil krasen in pretresljiv.

C. kr. enakopravnost! V uradnem listu od dne 1. t. m. opažam: C. kr. fin. inšpektorat razpisuje oddajo tobakarne v nemškem in laškem jeziku; c. kr. tobačna tovarna v Rovinju razglasuje nekaj v samolaškem jeziku; c. kr. pomorska vlada razpisuje neko službo za Metković — v samolaškem jeziku in c. kr. uprava javnih skladisč v Trstu razpisuje neko dražbo v samolaškem jeziku! Ces. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu in pa uprava državnih železnic, sta edina, ki se v svojih razglasih ozirata na jezik prebivalstva, ker pričebujeta svoje oglase v obeh dejelnih jezikih in pa — to se umije — v nepotrebnem nemščini.

Taka je torej, pri nas, c. kr. enakopravnost!!!

Okoličanski vozniki zdrobljenega kamenja (gramoza) — pozor!! Iz okolice smo prejeli:

Kakor znano, nastopila je pred kakimi 10 meseci delovati neka za vseh jako nevarna konkurenčna družba. Ker pa je pice teh vrstic dobro poučen o tem podjetju, obveščuje vas posebno pa Lonjerce o namehranah družbe.

Od nekdajšnjih časov je tržaška okolica skrbel za posipanje mestnih in okoličanskih cest z zdrobljenim kamenjem. Sicer se govorja da od tega dela ni dobička, izlasti ne ob današnjih razmerah. To je gola resnica. Trošek za žival in voznika je velik in živila je tudi velika. Računajmo le, da se morata voznik in žival mučiti ves dan, da pripravita in speljeta (posebno iz zgornje okolice) en kubični meter kamenja n. pr. v Bazovico. Padrič itd. A zasluzek za to znaša 1 gld 80 novč! To je gotovo krvavo zasluzen denar, to ni nikako primerno plačilo za tolik trud ljudij in živali!

Ali ne smemo pozabiti, da je imel naš kmet na drugi strani dobiček od tega. Z odvažanjem zdrobljenega kamenja je v tku časa, posebno v zimah očistil marsikater kos kamenitega sveta in se veseli sedaj sončet na istem prostoru. Na prestani trud in muko je kmet pozabil in sedaj računa, koliko sena pridelava "Grižah", "na Grublji", "na Gmajniču" itd. "Delal sem — tako govorja marsikater kmet —, ali poprej, predno sem začel čistiti, je bil oni kos tal vreden 20 gld, sedaj ga pa ne dam za 300. Res da ne plačajo dosti za zdrobljeno kamenje, vendar sem poplačal "komparetu", posojilnici itd., kar sem bil dolžan.

Tu je bil dobiček za našega kmeta od prevažanja zdrobljenega kamenja in na to bi morale malce misliti tudi oblasti, predno dopuščajo, da kako podjetje (in celo brez dovoljenja) z dinamitom razstreluje in predno se daja dovoljenje taki vsej okolici konkurenčni družbi.

Gledal sem na svoje oči in slišal na svoja ušesa, koliko je izdal protest vseh naših Lonjercev, ki so na licu mesta protestirali pred c. k. zastopnikom in sploh pred vso mestno komisijo. Toliko jim je hasnilo, da je dotična družba Trobitz & Comp v 14 dneh dobila dekret, da sme še 400 m občinskega sveta okupirati na očitno škodo naših okoličanskih kmetov, ki naj izgubita bisi bori zimski zasluzek.

Okoličani! Sedaj se zopet oddaja posipanje okoličanskih in mestnih cest za eno ali morda več let. Kakor sem čul, sta le dva konkurenta: omenjena družba in pa gospod Michael Čok iz Lonjerja. Sedaj je čas! Držite se, ker čul sem, da misli rečena družba g. Čoka z denarjem pridobiti, da bi se umaknil. Če bi se g. Čok res umaknil, bi pa družba potem iz vas iztisnila tisto sveto ter znižala itak že nizki zasluzek, ne pa — kakor govorja g. Trobitz — da mora magistrat zvišati. Prosimo naše okoličanske zastopnike da sporazumno s pol. društvom "Edinost" vzamejo to stvar v roke. Sklical naj bi se morda tudi par shodov, na katerih naj bi okoličani protestirali proti temu, da magistrat in vrla podpirata tako družbo na škodo domačega ljudstva.

Odbor za Gregorčičev spomenik. V pondeljek zvečer je bil v Ljubljani sestanek, ki ga je sklical g. župan Ivan Hribar v svrhu, da se konstituira odbor, ki bi imel nalogo vsprijemati in upravljati prispevki za Gregorčičev spomenik. G. župan Hribar je med drugim naglašal, da naj se odločite glede spomenika samega odloži na poznejši čas, sedaj naj se izvoli le odbor, ki bo vsprijemal in upravljati s prispevki. Gosp. arhivar Anton Ašker je predlagal, naj bi se ena večih ljubljanskih ulic prekrstila v "Gregorčičev ulico". G. župnik Vrhovnik je nasvetoval, naj se Hilserjeve ulice od Gradišča do Bleiweisove ceste imenujejo po Gregorčiču. Župan je obljudil, da bo mestni svet ta predlog uvaževal. Na to so bili izvoljeni v odbor: župan Ivan Hribar, predsednik: župnik Ivan Vrhovnik, blagajnik: dr. Fran Ilčič, tajnik: Anton Ašker, Evgen Lah, Fran Levec, Rasto Pustoslemšek, Ivan Šubic in dr. Fran Zbašnik, odborniki. Odbor je sklenil, da se izpopolni poton kooptacije z uglednimi rodbljubi izven Ljubljane: z Goriškega, izlasti iz Tolminškega okraja, s Štajerskega, Koroškega in Trsta.

Mrtvaško masko pesnika Gregorčiča je snel po naročilu ljubljanskega župana g. Ivana Hribarja kipar Svetozar Peruzzi. Masko je last gosp. župana, ki jo je podaril "Odboru za Gregorčičev spomenik". Gospod Peruzzi napravi po maski pesnikov kip in naveca. Od izkupila za prodane kipe dobi "Odbor za Gregorčičev spomenik" 30%. — Naročila vspremo gospod kipar Peruzzi v Ljubljani.

Upravi okrajne bolniške blagajne. Iz delavskih krogov smo prejeli:

Najnovejši "Ukaz", ki ga je izdala uprava okrajne blagajne, je vreden, da ga tu pribrijejo.

Ako se po poizvedbah, ali po izjavi zdravnikov dožene, da je kdo obolel v sled prenapornega dela — se takemu bolnišku ne bo dajalo podporo!!!

S tem najnovejšim "zakonom" postane zavarovanje delavca — iluzorično! Ko bi ta dolžba zadele le one, ki delajo čez navadno uro, in ne tudi onih, ki so oboleni v sled prenapornega dela v navadnem delavnem času naj bi se bilo; toda, ako se uprava kakve bolniške blagajne postavlja na stališče tržaške okrajne bolniške blagajne, bo sleherni delavec v vedni nevarnosti, da se mu ob nastopivi bolezni poreče: Vi ne dobite pod pore, ker ste zboleli — v sled prenapornega dela!

Lahko je diktirati zakone onim, ki sede za pultom, na varnem in ki podpisujejo razne akte, a ni lahko nositi vrče po 100 in več kg ter nakladati in razkladati cele tonelate težke zabele! Gospoda naj, ako hočejo zadeti v živo, določno povedo, kdo zapade njih "ukaz"?! Povedo naj, koliko in kako sme ta ali oni delavec delati, da ne zapade — najnovejši kazni!

Prenaporno delo ni samo ono, ki se dela čez določene ure, ampak je tudi vsako navadno delo lahko smatrati prenapornim. Koliko njim "stopi" v kričec ob najmanjšem naporu, da si so vajeni najtežavnejšim delom. Ako bi take bolnike odslovljali z izgovorom, da so delali prenaporno, bi bila tak a praksa na ravnost nečloveška. — Kar se pa tiče dela čez ure, moremo reči, da jih je ravno med onimi, ki po javnih shodih zahtevajo osemurni delavni čas, tacib, ki kaže radi delajo "kvarte", ure in noči!

Zakaj "radi" delajo, je nam delavcem dobro znano. Delajo zato, ker imajo mnogo številne družine in velike troške, in pa, ker je draginja taka, da danes delavec zelo težko izhaja, da si ima boljšo plačo in manje ur dela. Mi smo gotovi, da si sedanje vodstvo okrajne blagajne ne pridobi simpatij s svojo novo odredbo in smo tudi gotovi, da ta odredba bo na neizogibno škodo poštenega delavca. Sad tega "ukaza" bo pa zelo, zelo kisel za one, ki so ga iztuhtali!

Ravnateljem gimnazije v Novem Mestu je imenovan profesor Breznik.

Tovarna torpedov na Reki. Naročila v reski tovarni torpedov so se tako zmanjšala, da je ravnateljstvo odpustilo veliko število delavcev.

Skrivnostna smrt. V goriški bolnišnici je umrl gostilničar Marković iz Solkan. Artovali so obe sestri pokojnika, ker sta na sumu, da sta brata zastrupili.

Neznanati tatovi. Iz izložbenega okna trgovine z manufakturnim blagom Rossit & Kaucich v ulici Malcanton št. 10, je včeraj v jutro neznan tat ukral omot barhanta v vrednosti 24 kron.

— Ivanu Tomšiču in Petru Dereghi, ki sta včeraj v jutro prišla v Trst iz Sovodenj, je neznan žepni tat ukral denarnici. Tomšič je v denarnici imel 22, a Dereghi 35 krov.

— Z vrat hiše št. 6 v ulici Ugo Foscolo je neznan uzmovič odnesel obe medeni kljuki, namreč zunanj in znotranj.

— Vratarju hiše št. 4 v ulici degli Artisti Antonu Kabanu, so neznanati tatovi iz stanovanja ukradli sveto 19 krov.

Koledar in vremo. — Danes: Sava, opat; Gradišči: Stojana — Jutri: Miklavž, skof; Slavie; Vladovita. — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 14,5° Celsius. — Vreme včeraj: lepo.

Društvene vesne in zabave.

Naše gledališče. Iz pisarne "Dramatičnega društva": Repriza burke "Ugabljeni Sabinko", ki je dosegla na neštevilski premjeri tako velik vseh, bo na splošno zahtevanje že na praznik v soboto, dne 8. decembra t. l. Začetek zopet ob 8. uri zvečer. Opozorjam posebno o bacinstvo na deželi na ugodno priliko, da vidi to krasno igro! — Tozadevni plakati izidejo danes.

Tamburaški odsek pevskega društva "Kolo" bo imel jutri zvečer ob navadni uri vajo.

"Miklavžev večer" priredi "Slovensko pevsko društvo" prihodnjo nedeljo 9. decembra 1906 v Sokolovi dvorani. — Zabava se začne ob 8. uri zvečer in traja do polunoči. Darove opremljene z natančnim naslovom je poslati vratarju "Narodnega doma".

"Miklavžev večer" priredi, kakor je objavljeno "Čitalnica" pri sv. Jakobu v prostorih "Kons. društva" v soboto 8. t. m. — Na vsporedu je: petje, nastop čitalniškega orkestra, bitka se serpentinami in "Miklavžev" nastop. Darove se sprejema vsaki dan ali v društvenih prostorih ali pa v družini Kompara, v drugem nadstropju nad "Čitalnico". Sv. Jakobčani obdarujte vaše otroke male in velike!

Objednem nazuanja "Čitalnica", da se otvari prihodnji teden kurz za stenografijo. Poučeval bo diplomiran stenograf. Učne ure bodo ob torkih, četrtekih in sobotah od 7½ do 8½. Zvečer. Učnina je določena na mesecne 4 krone. Vpiše se labko vsaki dan v "Čitalnici".

"Miklavžev večer" bo kakor običajno vsako leto v "Narodnem domu" pri sv. Ivanu v korist šolski družbi sv. Cirila in Metodija v soboto, dne 8. t. m. Naši dični tamburaši obetajo nas razveseliti z lepim tamburanjem in petjem. Vrli dilettantje se vneto pripravljajo za igro, a "Miklavž" si pridno zapisuje vse otroke male in velike, da jih kolikor možno bogato obdari. — Začetek ob 4. uri popoludne; vstop 20 nvč., sedeži 10 nvč., otroci brez spremstva 10 nvč.

Knjigovnost in umetnost.

Ljudske knjižnice, ki jo izdaja Katoliška bukvarna v Ljubljani, sta izšla 2. in 3. seštek. Nadaljevanje povesti: "Znamenje štirih", ki jo je angleški spisal A. Conan Doyle. Vsak seštek stane 20 stot., s pošto 22 stotink.

Sokolski list. Koncem tega meseca izide v Karlovcih prva številka srbskega sokolskega lista: "Srpski Soko". Uredoval bo list dr. Laza Popović.

Gospodarstvo.

Izvoz vina iz Poreča.

Meseca novembra t. l. je bilo iz Poreča izvoženo 410840 hektolitrov vina in sicer v Trst 2140.40 hl, v Pulo 780.40 hl, na Reko 1187.60 hl, v istem času je bilo lanskoga leta izvoženo 4031.20 hl. Povpraševanje po vinu narašča; cene so redno od 31 do 33 krov po hl.

V Škofji Loki

dobiva tamošnja mlekarna na dan po 3000 litrov mleka. Kmetom iz okolice primaša to na leto 108.000 K dohodkov.

Srbska gospodarska društva na Ogrskem

imajo svojo lastno "Zvezu". Lani je imela ta 235 včlenjenih društev s 7227 členi, ki imajo za 69.482 K vplačanih deležev. Društva imajo 54.326 K rezervnih zakladov. Med društveniki je 6399 kmetovalcev, 104 duhovnikov, 129 učiteljev, 1 učiteljica, 140 trgovcev in 455 raznih drugih členov.

Razne vesti.

Izseljevanje v Argentinijo. Ker je zopet pričelo izseljevanje iz Avstrije v Argentinijo naraščati, je ministerstvo za notranje stvari izdal razglas, da je sedaj brez posebnih zvez skoraj nemogočo nakupiti v Argentiniji po primernih cenah dobrega zemljišča in to celo v najoddaljenejših krajinah. Naseljencem primanjkuje slej ko prej potrebnih komunikacij. Poljski delavci dobre razun časa žetve le težko kako delo. Vrh tega so razmere dne dne zelo neugodne. Po vsej deželi je velika draginja, izlasti pa v večih mestih.

† **FML Hübner.** V Požunu je umrl upokojeni FML baron Hübner sin bivšega avstrijskega poslanika in državnika Hübnerja.

† **Muhe — 3000 krov po tonelati.** Iz Pariza pišejo: Le malo ljudi utegne vedeti, da so mrtve muhe trgovinski predmet po katerem se močno povprašuje in, ki ima kakor vsako blago svoj kurs in svoje menjave cen. Te muhe prihajajo vsake leto na tonelate v sodih v Londonu. Tukaj jih prodajo, služijo pa v hrano domaćim pticem in ribicam. Te muhe prihajajo iz Brazilije, kjer lete v neštevilnih milijardah tik nad vodo amazonskega veletoka, kjer jih ubogi ribiči z mrežami lovijo. V prejšnjih letih je stal funt mrtvih muh v Londonu 5 pencev (okolo 50 stot.) Ker je pa sedaj povpraševanje veliko, stane ena tonelata, (to je deset kvintalov) 120 sterl. lir (300 K).

* **Ravnatelj gledališča se je vstrelil.** V Budimpešti se je ustrelil v petek radi neugodnih finančnih razmer ravnatelj gledališča Pavel Vidor.

* **Kaj kupujejo Amerikanci v Evropi.** Kakor je razvidno iz new-yorskih statistik, nakupijo na leto Amerikanci

v Evropi za 200 milijonov krov samo dijamantov in avtomobilov. Ako se preračuni vrednost vseh drugih predmetov, tedaj znaša skupna svota 500 krov. Carine za čipke, porte, trake in vezenja je bila uplačana na leto 160 mil. krov; za naravna in umetna peresa 23 mil.; za šampanjca 24 mil. Pred 10 leti se ni takih predmetov uvažalo ni za 200 mil. krov. Leta 1896. se je uvozilo diamantov samo za 40 milijonov. Od 1. januarja 1906. so Amerikanci kupili v Evropi 1204 avtomobilov za 23 mil. krov, k čemer pride še 2 mil. davkov.

20.000 Kitajcev za poljska dela na Ogrskem. Budimpeštska kmetijska družba je sklenila najeti 20.000 kitajcev za poljska dela, za slučaj, da ne bodo ogrski delavci hoteli skleniti pogodb za bodoče leto.

* Shod proti podraženju mesa.

V nedeljo se je vrnil na Dunaju velik shod socijalistov proti podraženju mesa. Shoda se je udeležilo nad 25.000 oseb.

Brzojavne vesti.

Potres.

DUNAJ 4. C. kr. centralni zavod za meteorologijo in geodinamiko poroča: Potresni aparati so kazali danes potres v daljavi 3000 km. Začetek ob 10. min. po polunoči.

Novi ogrski kronski čuvaj.

BUDIMPESTA 4. Obe zbornici sta danes izvolili kronskim čuvajem barona Nikolaja Vesselényija. Ob 1. uri popoludne je bil novi kronski čuvaj v kraljevi palaci zaprizeden.

Nemški državni zbor.

BEROLIN 4. Zbornica je nadaljevala razpravo o dodatnem kreditu za južno-zapadno Afriko.

Italijanska zbornica.

RIM 4. Zbornica je bila dobro obiskana. Navzoči bili so vsi ministri. Zbornica je pazljivo sledila izvajanjem finančnega ministra Majorane, ki je povedjal, da zaključuje upravno leto 1905/06 s prebitkom 63½ mil. lir. Ta prebitek je pripisati varčni upravi, nadalje zvišanju dohodkov. Za prihodnje upravno leto 1906/07 je predvidjati prebitka 30 mil. lir. Ko je minister dovršil, je zadonela burna povala. Ministru so čestitali.

Španška.

MADRID 4. Kralj je poveril sestavo novega kabinta Vegi de Armijo. Armijo je misijo vpredel.

MADRID 4. Liberalni senatorji, ki so dne 1. t. m. predložili dnevni red, v katerem so zahtevali, naj izjavi senat svoje zadovoljstvo o izjavah Lopez Domingueza, niso hoteli tega

(Dalje na četrti strani).

31-leten nadučitelj

išče znanja z deklico primerne izobrazbe, ki ima nekaj premoženja. Samo resne ponudbe, ako mogoče s sliko pod "D. S." poste restante Trst glavna pošta.

Simon Gregorčič. Krasno zadele slike pesnika Simona Gregorčiča in sicer: 1. Iz zadnje dobe. 2. Na mrtvaškem odru. 3. Mrtvaški sprejem v Gorici. 4. Zadnja pot k cerkvici na hribčku sv. Lovrenca pri Kobardinu. 5. Panorama opevanega »Planinskega raja« obsegajoč: Sočo, hribček sv. Lovrenca, libušenske in Vrsteške planine s sivim Kromom v ozadju. 6. Pogreb. 7. Operni slap. 8. Rojstna hiša. 9. Rojstna vas Verstno. 10. Panorama krnskega pogorja. Dobivajo se edino pri fotografu ANT. JERKIC-u v Gorici in sicer: posamezne slike v formatu 18×24 po K 3—, kabinetna slika iz zadnje dobe K 2. Povečane slike po dogovoru. Nobena slovenska hiša ne bi smela pogrešati slike Simona Gregorčiča.

Nabiralni vagoni na vse važne postaje srednje Evrope in Balkana. Posebni vagoni za vino. Vspremi vsakovrstne transportne od vseh strani in na vsako stran. Ulaga blago, uplačuje cariu in daja posojila na blago.

Robert Metzger & Co.

mednarodno spedičijsko podjetje v Trstu
Zastopnik: Fischer & Rechstein nasl. Zastopstva:
Benetke, Milan, Busto Arsizio, Verona, Como, Chiasso,
Turin, Luino, Mannheim.

UMETNI ZOBJE

z nebним obokom ali brez njega

Plombiranje zobov

Spolnjen sistem.

Delo največje točnosti.

Izdiranje zobov brez vsake bolečine v novem zobarskem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Juscher
ulica della Caserma štev. 13, II. nadst.

Josip Oppenheim

Švicarski kronometer in urar

priporoča svojo bogato opremljeno zaloge

pravih švicarskih ur

najfinje kakovosti iz najznamenitejih tovarn

modernih

